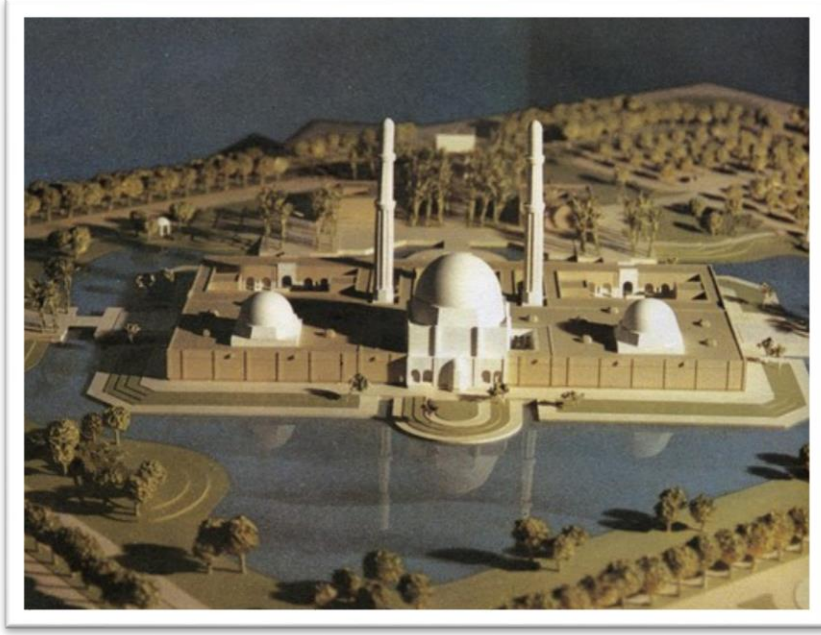

Bir Cami Önerisi - Abu Dabi

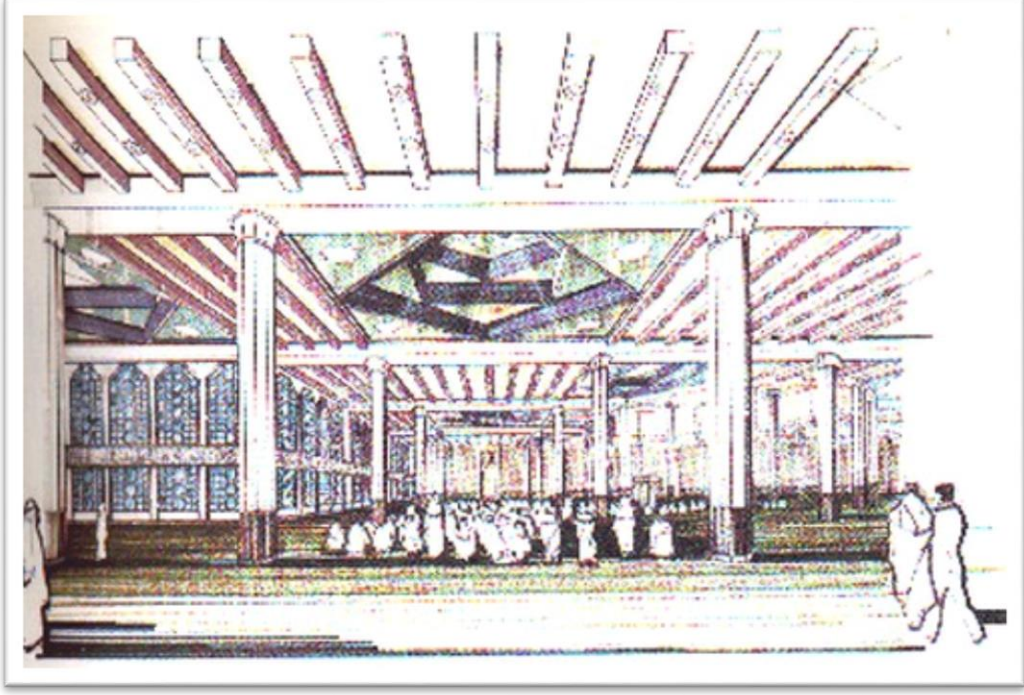
Abu Dabi Devlet Başkanı tarafından, 1988 yılında, ülkenin en büyük camisini yaptırmak üzere yalnızca uluslararası firmalar arasında açılan sınırlı bir yarışmada üçüncü olan Doğan Kuban ve Cafer Bozkurt'un önerisi, klasik cami mimarisinin yakın tarihli bir örneğini teşkil ediyor. Böyle bir örnek olması ise pek şaşırtıcı değil, çünkü devlet başkanı tarafından belirlenen proje tasarım koşulları oldukça keskin: Yapı dikdörtgen bir planimetreye sahip olacak, kapalı bölüm 200x50 , avlu

160x50 büyüklüğüne sahip olacak ve 1000 metrekarelik bir kapalı alan sultan maksuresi olarak ayrılacaktı. Caminin bir büyük, iki küçük olmak üzere üç kubbesi bulunması gerekiyordu. Maksure dışındaki bölümlerin 8 metrelik bir tavan yüksekliğiyle sütunlu olarak projelendirilmeleri gerekiyordu. 65 metreden daha az olması istenmeyen minare veya minarelerin yüksekliği dışında belirlenen kriterler arasında caminin, İslam gelenekleri çizgisinde tasarlanması bekleniyordu.

Abu Dabi Devlet Başkanı tarafından, 1988 yılında, ülkenin en büyük camisini yaptırmak üzere yalnızca uluslararası firmalar arasında açılan sınırlı bir yarışmada üçüncü olan Doğan Kuban ve Cafer Bozkurt'un önerisi, klasik cami mimarisinin yakın tarihli bir örneğini teşkil ediyor. Böyle bir örnek olması ise pek şaşırtıcı değil, çünkü devlet başkanı tarafından belirlenen proje tasarım

koşulları oldukça keskin: Yapı dikdörtgen bir planimetreye sahip olacak, kapalı bölüm 200x50 , avlu 160x50 büyüklüğüne sahip olacak ve 1000 metrekarelik bir kapalı alan sultan maksuresi olarak ayrılacaktı. Caminin bir büyük, iki küçük olmak üzere üç kubbesi bulunması gerekiyordu. Maksure dışındaki bölümlerin 8 metrelik bir tavan yüksekliğiyle sütunlu olarak projelendirilmeleri gerekiyordu. 65 metreden daha az olması istenmeyen minare veya minarelerin yüksekliği dışında belirlenen kriterler arasında caminin, İslam gelenekleri çizgisinde tasarlanması bekleniyordu.

Caminin tasarlanma süreci hakkında Doğan Kuban şunları söylüyor: “İstenen cami, özellikle 1- 13. yy’lar arası Ortaçağ İslam tarihinde belirgin bir biçime ulaşan kubbeli, maksureli ve çok ayaklı camilerin sonradan Hindistan’da Babüroğulları döneminde zenginleşen bir tipolojisine uygun olarak tanımlanmış ve boyutları saptanmıştı. (...) Yarışmacılardan özgün bir cami tipinin yaratılması değil, geleneksel bir cami dengesinin yaratılması isteniyordu. Tasarıma, ilk olarak kesin bir seçmecilik tavrıyla yaklaşmaya karar verdik. Böylece biçimsel seçim İslam mimarisinin bütün dönem ve bölgelerini kapsayacak bir perspektif içinde yorumlandı.”

Caminin 200 metre uzunluğundaki iç mekanının aydınlanması, hem kubbeler, hem tepe ışıklıkları, hem de bazı Kuzey Afrika örneklerinden esinlenerek iç avlularla sağlanmış. Böylesine büyük bir mekanda eş zamanlı ibadetin görsel süreklilikle sağlanmasının imkansız olduğu göz önünde bulundurularak, ancak ses sürekliliği sağlanmış ve görsel bir bütünlük aranmamış. Yine 200 metre boyundaki avlunun revaklarla beş bölüme ayrılmasıyla, minare eksenine gelen iki bölüm bahçe olarak düzenlenmiş. Cami şemasının kültür bağlamı içinde, Ortaçağ’ın Hint’ten Anadolu’ya kadar uygulanmış yivli kulelerinden esinlenerek oluşturulmuş minare şekillenışı, Osmanlı külahından daha yalın bir kubbeye sonlandırılmış. Kuban’ın kelimeleriyle, diğer ayrıntılarda, “örneğin sütun başlıkları, taçkapılar ve sebillerde, herhangi bir prototipin tekrarından çok bir genel imgenin yeni bir yorumla verilmesi öngörülmüş”.

Kuban, Abu Dabi için yaptıkları cami önerisindeki tasarımsal tutuma ilişkin olarak, cami tasarımında temel biçimin ne oranda eskiyi tümüyle yadsıması gerektiğini önemli bir sorun olarak nitelendiriyor. “Camiyi yaptırmak isteyenlerin çok açık ve keskin olarak saptadığı koşullar olmasaydı, camiye geleneksel biçimlerin yorum ve tasarımından öteye bir tutumla ele almaya çalışacaktık. (...) Nitekim genel yapı biçimini istenen sınırlar içinde tutma çabamıza karşın önerimizin fazla ‘modern’ ve yeteri kadar gelenek çizgisinde bulunmadığı belirtildi.”

Doğan Kuban, Cafer Bozkurt